

N:o 9.

Af Herr Stråle, Holdo: Angående förhöjning af det till Kongl. Biblioteket anvisade anslag för böckers inköp och bindning.

Begagnande den rätt 55 § Riksdagsordningen gifver, tillåter jag mig härmed värdsamt föreslå, att Riksdagen behagade bevilja en förhöjning uti det för närvarande till Kongl. Biblioteket för inköp och bindning af böcker anslagna belopp af 18,000 kronor till 40,000 kronor, hvaraf 30,000 kronor för inköp och 10,000 kronor till bindning af böcker. Och får jag såsom skäl härför anföra följande:

Till följd af en underdänig skrifvelse, dagtecknad den 30 September 1875, i hvilken Kongl. Bibliotekarien, på anförda skäl, anhöll, att det å Kongl. Bibliotekets stat då uppförda anslaget, 12,000 kronor till inköp och bindning af böcker, måtte af Riksdagen förhöjas till 40,000 kronor, hvaraf 30,000 kronor till inköp och 10,000 kronor till bindning af böcker, föreslog Kongl. Maj:t i den nådiga Propositionen angående statsverkets tillstånd och behof vid 1877 års riksdag en förhöjning i Kongl. Bibliotekets anslag för nämnda ändamål af 18,000 kronor, hvarigenom det samma alltså skulle hafva kommit att ökas till 30,000 kronor, men på af Stats-Utskottet i dess utlåtande N:o 21 anförda skäl, biföll Riksdagen Kongl. Maj:ts ifrågasvarande framställning endast så till vida, att den beviljade en förhöjning af 6,000 kronor att användas till inbindning af böcker.

I ofvannämnda underdäniga skrifvelse af den 30 September 1875 — således för mera än sex år sedan — anförde Kongl. Bibliotekarien:

att Biblioteket såsom en statsinstitution vore afsedt att samla den tryckta svenska litteraturen i dess helhet, äfven sådan som i utlandet utgäfves på svenska språket eller rörande Sverige;

att Kongl. Biblioteket jemväl borde innefatta det förnämsta af Danmarks och Norges litteratur, samt

att biblioteket dessutom ur andra länders litteratur borde ega det viktigare af hvad för statstjenstens, vetenskapens, konstens och den allmänna bildningens

behof vore nödvändigt eller önskvärdt och *derigenom inom sitt område främja möjligheten för vårt land att deltaga i de öfriga folkens stora kultursträfvan den*.

Visserligen erfordras för att fullt vinna dessa sistnämnda ändamål så stora tillgångar, att endast de stora ländernas biblioteksinstitutioner kunde beredas dylika; men den fordran syntes likväl icke oberättigad att Sverige i detta hänseende skulle kunna gå i jembredd med t. ex. konungariket Bayern, som åt biblioteket i München anslog 20,000 floriner — 37,000 kronor — om året, eller det forna konungariket Hannover, der universitetet i Göttingen för sitt bibliotek uppbär ett årligt anslag af 24,000 riksmark — 21,600 kronor — eller Elsass—Lothringen, till hvars lands- och universitetsbibliotek i Strassburg finnes ett, likaledes årligt anslag af 30,000 mark — 27,000 kronor — till inköp af *nya* böcker, och lika mycket till komplettering af *äldre* litteratur.

Slutligen erinrade Kongl. Bibliotekarien derom, att den af honom föreslagna förhöjningen i anslaget till böckers inköp och bindning vore af så mycket större behof för Kongl. Biblioteket, som denna stats anstalt, i olikhet med andra länders offentliga bibliotek, först på de senare åren kommit i åtnjutande af ett anslag som, om än otillräckligt, dock i någon mån kunnat möjliggöra motsvarandet af de berättigade fordringar, hvilka ställas på en dylik institution. I detta hänseende anfördes att anslagen till Kongl. Biblioteket för nu ifrågavarande ändamål varit,

från 1778—1799	— 155 Riksdaler 26 skilling 8 rst. banko;
„ 1799—1805	— 500 Rdr banko;
„ 1805—1823	— 1000 Rdr banko; (minskade, år 1810, genom myntvärdets fall med icke mindre än $\frac{6}{10}$).
„ 1823—1841	— 3,000 Riksdaler banko;
„ 1841—1845	— 5,000 Rdr banko;
„ 1845—1878	— 8,000 Rdr banko, eller 12,000 kronor, allt årligen.

Härvid kan tilläggas att penningens småningom skeende fall jemte den hastiga tillväxten i rent kvantitativt hänseende af både inhemsk och ännu mera utländsk litteratur gjort nyssnämnda anslags otillräcklighet under årens lopp allt mera kämbart.

Till bestyrkande häraf må endast anföras, att under de få år Kongl. Biblioteket varit i åtnjutande af det år 1877 beviljade anslaget af 18,000 kronor till både inköp och bindning hafva blifvit använda

år 1878	— 12,665 kronor till inköp af 1,300 nummer;
„ 1879	— 13,890 „ „ 900 „
„ 1880	— 14,206 „ „ 966 „
„ 1881	— 13,575,06 „ „ 872 „

hvaraf framgår att antalet af de inköpta nya böckerna årligen måste nedsättas samtidigt dermed att den för densamma utgifna summan ökas och då återstoden af det beviljade årliga anslaget, hvilket får användas till bindning af böcker, således genom om-

ständigheternas tvång alltså jemväl årligen minskas eller blir otillräckligt, så följer deraf, naturligt nog, att antalet af oinbundna böcker ständigt ökas, så framt ej detta missförhållande afhjelpes genom en förhöjning i anslaget.

Att äfven det af mig nu föreslagna beloppet af 30,000 kronor till inköp af nyare eller äldre litteraturalster ingalunda medgifver tillfredsställandet af något befaradt skrytsamt eller ohejdadt inköpsbegär, synes af nedanstående, förslagsvis uppställda kalkyl, nemligen:

400 böcker å	5 kronor.....	2,000 kr.
300 „ å	10 „	3,000 „
300 „ å	20 „	6,000 „
250 „ å	30 „	7,500 „
100 „ å	50 „	5,000 „
30 „ å	100 „	3,000 „
10 „ å	200 „	2,000 „
3 „ å	300 „	900 „
1 „ å	600 „	600 „

Summa kronor 30,000

och tillsammans 1,394 bokalster, hvilket antal, med någon kännedom om den årliga tillkomsten af böcker och planchverk, ingalunda må finnas öfverdrifvet stort.

Då de af Stats-Utskottet vid 1877 års riksdag anförda, af Riksdagen gillade skäl för frågans undanskjutande vid sagda tillfälle enligt min uppfattning innehålla det kraftigaste stöd för mitt nu framlagda förslag, må det tillåtas att här ordagrant återgifva desamma:

“Visserligen kan det ej förnekas att det, på sätt bibliotekarien erinrat, vore “önskvärdt, om åt Biblioteket kunde anskaffas ej allenast den tryckta svenska litteraturen i dess helhet, utan äfven det förnämsta af Norges och Danmarks litteratur samt från andra länder det viktigaste af hvad som för statstjenstens, vetenskapens, konstens och den allmänna bildningens behof kunde vara nödvändigt och önskvärdt. Något betydligare bokinköp torde likväl icke böra ifrågakomma under den tid bibliotekets flyttning till dess nya byggnad kommer att pågå, och ej heller under den närmaste tiden derefter, då ordnande och katalogisering af det redan befintliga bokförrådet synes böra vidtagas. Det har derföre synts Utskottet mindre lämpligt att nu, innan nämnde flyttning till den nya lokalen blifvit verkställd, vidtaga en så betydlig tillökning i anslaget till böckers inköp och inbindning som Kongl. Maj:t föreslagit och hvarigenom detta anslag, som nu utgår med 12,000 kronor, skulle komma att höjas till 30,000 kronor.“

Häraf torde för en hvar synas klart, att hvarken Stats-Utskottet eller Riksdagen sjelf år 1877 förnekade behöfvat af de då framställda fordringarnes uppfyllande. Men man ansåg att någon betydligare förhöjning i anslaget till böckers inköp ej borde ske under den tid Bibliotekets flyttning till den nya byggnaden egde

rum eller under den närmaste tiden derefter, innan det redan befintliga bokförrådet blifvit ordnad och uppställt.

Sedan dess hafva snart fem år förflutit. Statens boksamlingar stå nu fullt och prydligt ordnade i den vackra, ändamålsenligt inrättade lokalen och dess läse- och lånesal har haft

9,880	besök	år	1878,
10,881	”	”	1879,
12,143	”	”	1880 och
11,512	”	”	1881, hvarförutan förevisningssalen under samma tid frekventerats af tillsammans 12,260 personer.

Det enda skäl, som år 1877 föranledde Riksdagen att uppskjuta en redan då högst behöflig tillökning i anslaget till Kongl. Biblioteket för sagda ändamål, kan alltså numera anses hafva helt och hållet bortfallit. Skulle åter den ofta hörda och anförda invändningen äfven här framställas, att anslag af ifrågavarande beskaffenhet böra af Kongl. Maj:t framläggas för Riksdagen, åt hvilken derigenom beredes trygghet för att all nödig utredning, granskning och pröfning af anslaget behöf föregått, så kan denna invändning lätt bemötas dermed att behovet af detta anslag erkändes, pröfvades och framlades af Kongl. Maj:t redan år 1877 och dessutom kan lika noggrant och fullständigt af hvarje riksdagsman sjelf pröfvas och afgöras. Säkert är att behovet af förhöjningen icke minskats genom fem års förlängning af knappa och otillräckliga förhållanden. Till Kongl. Maj:t frambäras i alla fall så många och så olikartade anspråk på statens tillgångar, att en fråga af nu omnämnda slag lätt kan komma att stå tillbaka för andra af större omfattning eller allmänna intresse, hvilka kräfva betydligt större uppoffringar från statens sida, såsom t. ex. vid nuvarande riksdag frågan om förhöjda aflöningar för elementarlärare, anslag till Karolinska institutet m. m.

Kongl. Biblioteket är lyckligtvis en af de institutioner, som göra vårt land stort gagn och heder; dess nya byggnad och bokförrådets snabba förflyttning hafva vunnit odeladt bifall både inom och utom landet; dess förvaltning lemna intet öfrigt att önska; dess verksamhet är icke endast inskränkt till Stockholm, då numera utlåning sker äfven till andra städer; med ett ord dess ändamål är en nationalangelägenhet, som för hvarje representant bör vara en tillfredsställelse att befordra och främja. Särskildt må erinras att med denna motion äsyftas ingen ökad förmån åt Kongl. Bibliotekets tjenstemän; hvad de kunna vinna derpå är endast *mera arbete*.

På grund af det anförda och med förhoppning att Riksdagen behjertar en angelägenhet, som, äfven den, nu mera än förr eger sin betydelse i afseende å vårt lands fortsatta intellektuella utveckling, hvarförutan den materiella lätt kan blifva allt annat än lyckobringande, vågar jag vördsamt föreslå:

att Riksdagen behagade bevilja en årlig tillökning af 22,000 kronor i det hittills för böckers inköp och bindning Kongl.

Biblioteket beviljade anslaget, 18,000 kronor, hvilket således skulle från och med år 1883 utgå med 40,000 kronor, deraf 30,000 kronor till inköp och 10,000 kronor till bindning af böcker.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles yördsamt.

Stockholm den 24 Januari 1882.

G. H. Stråle.

N:o 10.

Af Herr Söderhjelm: Angående afskrifning af en Riksbankens fordran hos Södertelje kanal- och slussverksbolag, m. m.

Banko-Utskottet vid 1881 års riksdag hemställde på grund af dåvarande Bankofullmäktiges förslag: »det Riksdagen måtte bemyndiga fullmäktige i Riksbanken att med Södertelje kanal- och slussverksbolag träffa sådan öfverenskommelse, att bolaget blefve qvitt sin skuld till Riksbanken å 150,000 kronor, mot det att bolaget före utgången af 1881 till Riksbanken erlägger 50,000 kronor.»

Detta förslag vann dock icke Riksdagens bifall af skäl, såsom det synes af diskussionen i Kamrarna, att Riksgäldskontorets förbindelse till bolaget skulle komma att oförändradt kvarstå.

Då det likväl torde vara önskvärdt att en lösning af det nuvarande förhållandet emellan staten och bolaget må komma till stånd, vågar jag yördsamt hemställa:

att det vid 1830 års riksdag afsatta, i Riksgäldskontoret innestående kapital, 45,000 kronor, indrages till statsverket, efter derom lemnadt medgifvande af kanalbolaget;

att Riksbankens inom linien bokförda fordran, 150,000 kronor, afföres ur Riksbankens räkenskap; och

att, uti hvilket fall som helst, Riksdagen bestämmer de vilkor, som böra af bolaget fullgöras för att varda befriadt från kraf för bolagets nuvarande skuld till Riksbanken; samt